

Insult

Marju Peärnberg

2018

Insult

- Ajupiirkonna verevarustuse tõsine häire- veresoone sulgus(isheemiline ajuinfarkt) või veresoone rebend (aju verevalum)
- Verevarustuse häire peaju piirkonnas, tekib äkitselt-närvirakud surevad hapniku puuduse tõttu
- Insult tekib järsku ja ette hoiatamata
- Sümptomid üle 24h
- Ajukahjustuse ulatus- ajuvereringehäire aste ja kestvus
- Lühiaegne verevarustuse häire ei põhjusta ajurakkude surma

Insult

- Kui isheemia kestab üle tunni, algab infarkticolde moodustumine
- Ajukahjustuse teke
- Paremakäelistel on juhtiv pool vasak ja kui vasaku aju poolkera insult- rääkimise häire või kõnevõime puudub
- Ohustatud enam eakad, aga ka kõik teised vanusegrupid

Insult

- 85% aju infarkt – ummistus peaaju verega varustavas arteris
- Peaaju ei saa hapnikku, närvirakud hävinevad, ajuosa kahjustus
- Insult on maailmas surmapõhjuste seas II kohal
- Eestis iga aasta ca 5000 juhtu

Insuldi riskifaktorid

- Töö intensiivsus, stress
- Suitsetamine
- Alkoholi tarvitamine
- Kehaline passiivsus
- Toitumine, ülekaal
- Vererõhk, kolesterool, veresuhkur
- Südame rütmihäired
- Geneetiline eelsoodumus

Insuldi tunnused

- Ühe kehapoole halvatus käsi või jalg ei kuula sõna, suunurk vajub viltu),
- Ühe kehapoole tuimus e. tundlikkuse langus- ühes kehapooles surinad või nahk tundub puudutamisel võõras
- Näolihaste halvatus
- Kõnehäire, neelamishäired
- Tasakaaluhäire- äkki tekkinud
- Jäsemete ja näo tuimus või tundetus
- Nägemisväljade väljalangemine
- Pearinglus
- Teadvusehäire, teadvusekaotus
- Oksendamine
- Peavalu- tugev, tihti kuklas (nuga- pähe valu)- aju hemorraagia
- Segasusseisund
- Kontrollimatu urineerimine, defekatsioon

Insuldi tunnused

- Pearinglus
- Teadvusehäire, teadvusekaotus
- Oksendamine
- Peavalu- tugev, tihti kuklas
- Segasusseisund
- Kontrollimatu urineerimine, defekatsioon
- Sageli ei ole võimalik eristada isheemilist ja hemorraagilist insulti
- Lihastõmbused
- Keelde hammustamine
- Kuklakangestus

Vasaku ajupoolkera infarkt

- Kõnevõime kadumine
- Parema kehapoole halvatus

Esmaabi

- Lamama
- Teadvuse, hingamise hindamine
- Vajadusel elustamine
- 112, kiiresti haigemajja
- Jälgimine